

SOCIOLOŠKI LEKSIKON

Radomir D. Lukić i Miroslav Pečujlić
Savremena administracija, Beograd 1982.

Teško je shvatljivo kako to da uz silan razmah društvenih znanosti u nas sve do nedavno za nj nismo imali značajnijeg leksikografskog pomagala. Prznina je tek djelomično popunjena pravnim i ekonomskim leksikonom i premda se radi o djelima rijetke vrijednosti i kvalitete, što se ne može reći i za još neke pokušaje kao što su Tubićev »Enciklopedijski rječnik marksističkih pojmova« — lošu zbirku zbrkanih pojmova ili na brzinu sastavljen »Rječnik sociologije, psihologije i socijalne psihologije« što su kompilirala samo tri autora: Mandić, Bosanac i Petković.

U takvoj smo situaciji naprosto nestrpljivo očekivali da u knjižarama ugledamo i neki leksikografski priručnik s područja sociologije. Tu je przninu popunio beogradski izdavač »Savremena administracija« izdanjem »Sociološkog leksikona« — obimnog djela od oko 760 stranica enciklopedijskog formata i s više od 3000 natuknica s područja sociologije i srodnih znanosti. Na kompilaciji tog izuzetno važnog djela radilo je oko 150 suradnika na čelu s redakcijskim odborom od 10 članova i glavnim redaktorima Radomirom Lukićem i Miroslavom Pečujlićem. Može se reći da se na listi suradnika uspelo okupiti dobar dio sociološke elite Jugoslavije, premda na njoj nema i nekih ne tako beznačajnih imena kao što su Rudi Supek, Mladen Zvonarević, Branko Horvat i neki drugi. No, za tim vjerojatno žale i urednici i izdavači, a djelo (ovakvo kakvo je) ostaje opet prijeko potrebnim priručnikom te vrste u nas i dobrim će dijelom ispuniti nađu sastavljača »da će nestručnjaci u njemu naći osnovna znanja o društvu, a stručnjaci pregled dosadašnjih rezultata sociologije.«

Sastavljati leksikone i rječnike ponekad je očajnički posao i propusti su više pravilo nego iznimka. Leksikona bez mana nema, pa to nije i ovaj. Spomenimo samo nekoliko načelnih primjedbi:

1. Teško se, listajući ovu veliku knjigu, oteti utisku da izbor natuknica nije bio dovoljno strog i sistematičan. Neke vrlo bitne termine iz sociologije tu nećemo naći. Iako ima relativno dovoljno natuknica s područja sociološke statistike u leksikonu se ne može naći tri osnovne mjere centralne tendencije: aritmetičku sredinu, mod i medijan. Također, leksikon baš ne obiluje metodološkim natuknicama. Slično je i za sve posebne sociologije — tu nema nekih osnovnih pojmova sociologije znanosti, kulture ili jezika.

S druge strane, naći ćemo mnogo natuknica kojih se leksikon lako mogao riješiti a da nimalo ne izgubi na kvaliteti, kao npr. nudizam, pozorište, tetoviranje i slični.

Ustalom, valjalo bi jednostavno izbrojiti i utvrditi koliko se pojmova odnosi na sociološku znanost u užem smislu. Brojanje bi vjerojatno pokazalo da su sociološki termini relativno malo zastupljeni u odnosu na područje etnologije, prava, ekonomije ili znanosti o politici. Budući da neka od ovih područja već imaju dobre leksikone, prostor se mogao dosta uštedjeti za više sociologijskog materijala. S druge strane, veoma malo natuknica naći ćemo s područja psihologije i filozofije.

2. Neke od natuknica prati i bibliografija no nikako nije moguće zaključiti po kom je kriteriju birana literatura. Na primjer, pod natuknicom »nauka o nauci« nećemo naći Dobrova, bez sumnje jednog od vodećih s tog područja, a pod sociologijom jezika nećemo naći Jaspersena, Whorfa ili Sapira. Ne zna se zašto. Naravno, takvih je primjera mnogo, gotovo da su propusti te vrste pravilo.

3. Leksikon prate i dva korisna priloga: Bibliografija i Popis sociologa Jugoslavije.

Što se bibliografskog priloga tiče čovjek ostaje i bez riječi jer su osnovni bibliografski principi zanemareni do te mjere da takav spisak jedva da priliči udžbeniku, a kamoli leksikonu. 6,5 stranica bibliografije sastavljeno je po tko zna kojem kriteriju, a natuknice nose tek najosnovnije bibliografske podatke. Pod naslovom npr. sociologija kulture naći će se i arhiv za sociologiju religije i prava i drugih disciplina koje tu sigurno ne spadaju.

Što se tiče popisa sociologa potpuno bez komentara nema popisa kosovskih sociologa. Bar je objašnjenje trebalo dati.

Sve u svemu, može se reći da je leksikon rađen aljkavo i na brzinu, vrlo nesavjesno i nepedantno u najmanju ruku, što inače nije neobično za izdanja Savremene administracije. Trud koji je trebalo uložiti da ovo djelo bude mnogo upotrebljivije i više na čast svojim sastavljačima nije velik, tim više što ga je trebalo uložiti i velika je šteta što to nije učinjeno.

Nikola Rašić